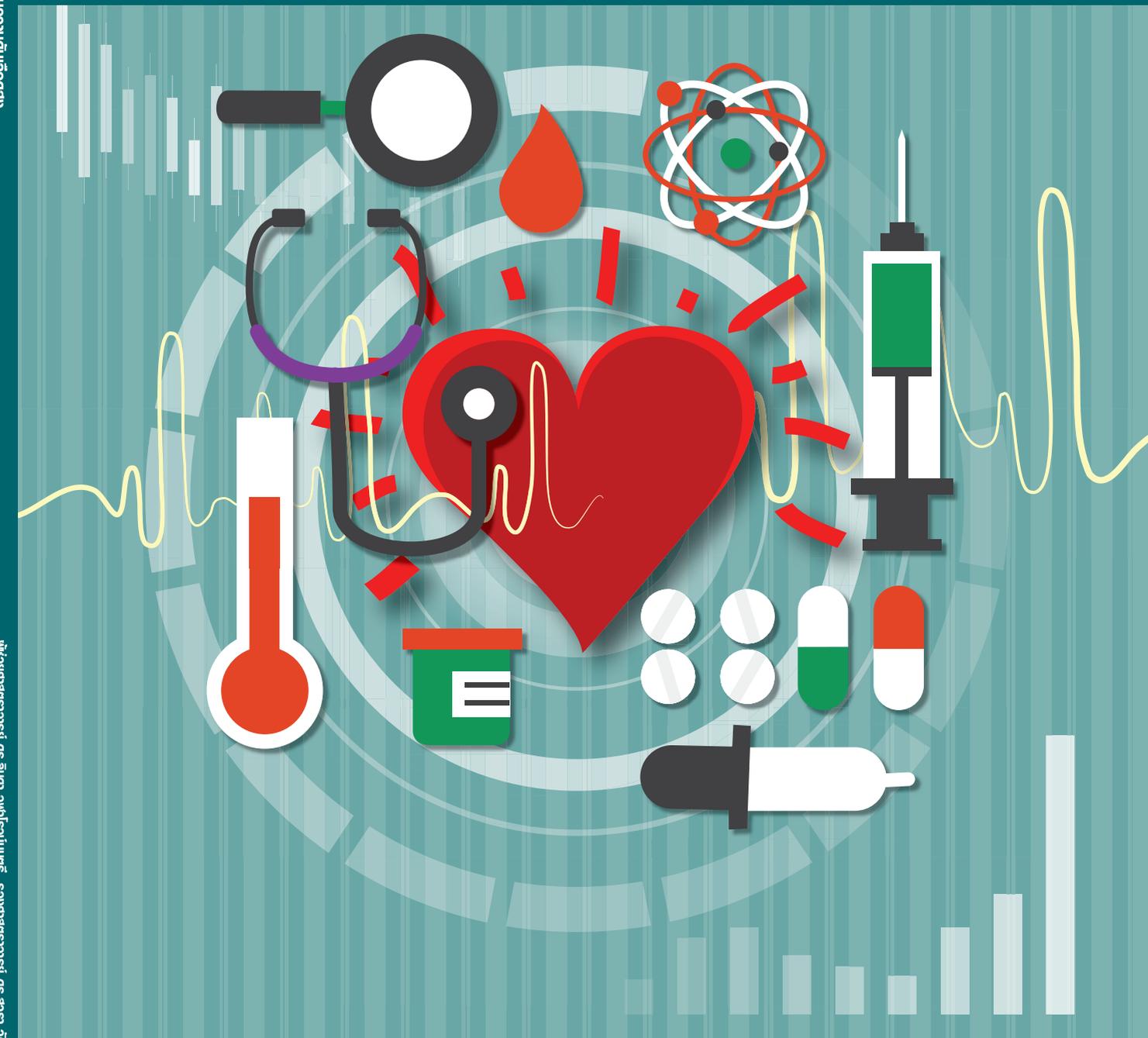

ยาสำหรับความดันเลือดสูง

ยาสำหรับความดันเลือดสูง

ผู้เขียนศาสตราจารย์ ดร.ลลิตา จุฬารัตน์มนตรี
ผู้เรียบเรียงศาสตราจารย์ ดร.สุวรา วัฒนพิทยกุล

ยาสำหรับความดันเลือดสูง

ISBN 978-616-382-856-9

9 786163 828569

ราคา 200 บาท

รองศาสตราจารย์ ดร.ลลิตา จุฬารัตน์มนตรี

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรา วัฒนพิทยกุล

ยาสำหรับความดันเลือดสูง

รองศาสตราจารย์ ดร.ลินดา จุฬาโรจน์มนตรี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรา วัฒนพิทยกุล

ยาสำหรับความดันเลือดสูง

ลินดา จุฬาโรจน์มนตรี

สุวรา วัฒนพิทยกุล

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ลินดา จุฬาโรจน์มนตรี

ยาสำหรับความดันเลือดสูง.-- กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558.
100 หน้า.

1. ความดันเลือดสูง. I. สุวรา วัฒนพิทยกุล, ผู้แต่งร่วม. I. ชื่อเรื่อง.

616.132

ISBN 978-616-382-856-9

สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2558

ราคา 300 บาท

จัดพิมพ์โดย

ลินดา จุฬาโรจน์มนตรี

สถานวิทยาศาสตร์ปริคลินิก

คณะแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

95 หมู่ 8 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12120

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [5807-100/1,000(2)]

254 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทร. 0-2218-3549-50, 0-2218-3563 โทรสาร 0-2215-3612

<http://www.cuprint.chula.ac.th>

e-mail : cuprint@hotmail.com

คำนำ

หนังสือ “ยาสำหรับความดันเลือดสูง” ได้รวบรวมและเรียบเรียงความรู้เกี่ยวกับความดันเลือดสูง และยาสำหรับความดันเลือดสูงที่เป็นปัจจุบัน โดยเริ่มต้นจาก ระบาดวิทยาและสถานการณ์ความดันเลือดสูงในปัจจุบัน พยาธิสรีรวิทยาของการเกิดความดันเลือดสูง และยาที่ใช้ โดยเน้นการจัดแบ่งยาออกเป็นหมวดหมู่ตามกลไกการออกฤทธิ์ และ มีบทสรุปรวมที่เป็นการนำไปใช้ประยุกต์ทางการแพทย์ โดยแสดงถึงการเลือกใช้ยาทางคลินิกตามข้อชี้แนะ (guidelines) ในระดับนานาชาติต่างๆ ที่ปรับปรุงล่าสุดในปี 2557 ได้แก่ Joint National Committee 8 (JNC 8), American Society of Hypertension (ASH) และ International Society of Hypertension (ISH) โดยขอแนะนำเหล่านี้เป็นข้อสรุปที่ได้จากการรวบรวมหลักฐานจากการทดลองทางคลินิก (clinical trials) และเป็นคำแนะนำการให้การรักษาตามผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เรียกว่า evidence-based medicine

คำศัพท์ภาษาไทยในหนังสือเล่มนี้อ้างอิงจากศัพท์บัญญัติโดยราชบัณฑิตยสถานแต่ในบางกรณีที่ไม่พบศัพท์บัญญัติจะเป็นการแปลโดยใช้คำภาษาไทยที่มีความหมายที่ใกล้เคียงที่สุดเป็นหลัก อาจมีศัพท์เฉพาะบางคำที่จำเป็นต้องใช้ทับศัพท์ หนังสือเล่มนี้จึงเหมาะสำหรับผู้ที่แสวงหาความรู้เรื่องยาที่ใช้ในความดันเลือดสูง นิสิต นักศึกษา ในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เช่น แพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ เทคนิคการแพทย์ พยาบาล กายภาพบำบัด เป็นต้น หรือนิสิต นักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องการความรู้พื้นฐานด้านยาความดันเลือดสูงเพื่อประยุกต์กับการศึกษาวิจัยต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.ลินดา จุฬาโรจน์มนตรี

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรา วัฒนพิทยกุล

สารบัญ

บทที่ 1	บทนำ	1
	1.1 ความดันเลือดสูงคืออะไร?	2
	1.2 สาเหตุของความดันเลือดสูง	2
	1.3 ทำไมต้องควบคุมความดันเลือด?	4
	1.4 เป้าหมายการควบคุมความดันเลือด	4
	1.5 การควบคุมความดันเลือด	5
	1.5.1 การรักษาแบบไม่ใช้ยา	5
	1.5.2 การรักษาโดยใช้ยาควบคุมความดันเลือด	8
บทที่ 2	ยาขับปัสสาวะ	13
	2.1 Loop Diuretics	14
	2.2 Thiazide Diuretics	17
	2.3 Potassium-Sparing Diuretics	19
บทที่ 3	ยาต้านซิมพาเทติก (Sympatholytic Drugs)	27
	3.1 ยาลดความดันเลือดที่ออกฤทธิ์ที่ระบบประสาทส่วนกลาง (centrally acting antihypertensive agents)	28
	3.2 ยายับยั้งเซลล์ประสาทอะดรีเนอร์จิก (Adrenergic neuron blocking agents)	29
	3.3 ยาปิดกั้นบีตา (β -blockers, BB)	31
	3.4 ยาปิดกั้นแอลฟา 1 (α_1 -blockers)	41
บทที่ 4	ยาขยายหลอดเลือด (Vasodilators)	43
	4.1 ยาปิดกั้นช่องแคลเซียม (Calcium Channel Blockers, CCBs)	43
	4.2 ยาที่ให้ไนตริกออกไซด์ (Nitric oxide donors)	48
	4.3 ยาออกฤทธิ์โดยทำให้เกิด hyperpolarization ของหลอดเลือด	54
	4.4 ยาที่กระตุ้นตัวรับโดปามีน	55
	4.5 ยาขยายหลอดเลือดที่ออกฤทธิ์ด้วยกลไกอื่นๆ	55

บทที่ 5	ยายับยั้งแองจิโอเทนซินคอนเวอร์ติงเอนไซม์ และยาปิดกั้นตัวรับ แองจิโอเทนซิน (Angiotensin Converting Enzyme (ACE) Inhibitors and Angiotensin Receptor Blockers).....	58
	5.1 ACE inhibitors.....	60
	5.2 Angiotensin Receptor Blockers (ARBs).....	65
	5.3 Renin inhibitors	66
บทที่ 6	สรุปการควบคุมความดันเลือด	69
บรรณานุกรม	.....	83
ดัชนี	.....	87
Index	.....	89

บทที่ 1

บทนำ

องค์การอนามัยโลกได้รายงานสถิติและคาดการณ์แนวโน้มของสาเหตุการตายจากโรคต่างๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2551 ถึง ปี พ.ศ. 2573 พบว่าโรคในกลุ่มไม่ติดต่อบางประเภทมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ โรคหัวใจร่วมหลอดเลือด (เป็นสาเหตุการตายอันดับ 1, เพิ่มขึ้นจากประมาณ 17% เป็นประมาณ 23%) มะเร็ง (เป็นสาเหตุการตายอันดับ 2, เพิ่มขึ้นจากประมาณ 7.5% เป็นประมาณ 10%) และโรคทางเดินหายใจเรื้อรัง (เป็นสาเหตุการตายอันดับ 3, เพิ่มขึ้นจากประมาณ 4% เป็นประมาณ 6%) ในขณะที่โรคกลุ่มติดต้อมีแนวโน้มของอุบัติการณ์เกิดคงที่ได้แก่ วัณโรค มาลาเรีย และเอชไอวี (ต่ำกว่า 2%) เป็นต้น

สถิติการเสียชีวิตของคนทั่วโลก (ข้อมูลปี พ.ศ. 2551) ที่มีสาเหตุมาจากโรคหัวใจร่วมหลอดเลือด ประมาณ 17 ล้านคนต่อปี ซึ่งคิดเป็นหนึ่งในสามของจำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมดโดยรวม ถ้าคำนวณเฉพาะกลุ่มโรคหัวใจร่วมหลอดเลือด ความดันเลือดสูงเป็นสาเหตุการตายอย่างน้อย 45% และโรคหลอดเลือดสมองเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตถึง 51% ซึ่งสาเหตุหนึ่งของการเกิดโรคหลอดเลือดสมอง ก็มาจากความดันเลือดสูงนั่นเอง

ในปัจจุบัน ตรวจพบประชากรผู้ใหญ่ที่มีภาวะความดันเลือดสูงหนึ่งในสามของประชากรทั้งหมด ทั้งในประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา อุตสาหกรรมที่สูงขึ้นเนื่องมาจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ประชากรมีอายุสูงขึ้น และมีปัจจัยเสี่ยงทางด้านพฤติกรรมและการดำรงชีวิต เช่น รับประทานอาหารที่มีผลเสียต่อสุขภาพ, ดื่มแอลกอฮอล์, ขาดการออกกำลังกาย, น้ำหนักเกิน และการอยู่ภายใต้สภาวะที่มีความเครียดติดต่อกันเป็นเวลานาน ความดันเลือดสูงที่เกิดขึ้นจะมีผลเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในการเกิดโรคอื่นๆ ด้วย ได้แก่ อาการหัวใจล้ม (heart attack), โรคหลอดเลือดสมอง และไตล้มเหลว ดังนั้น การตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากความดันเลือดสูง และการแก้ไขปัญหาให้ทัน่วงทีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดย

ภาพรวมจะพบว่า มากกว่า 80% ของผู้เสียชีวิตด้วยโรคหัวใจร่วมหลอดเลือดเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศที่มีรายได้ระดับต่ำถึงปานกลาง ซึ่งค่าใช้จ่ายทางด้านสุขภาพที่สูงจะมีผลกระทบต่อสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศเหล่านี้ องค์การอนามัยโลกจึงกล่าวถึงภาวะความดันเลือดสูงว่าเป็น “ภัยเงียบและวิกฤติการณ์ด้านสุขภาพของโลก” (World Health Organization [WHO], 2013)

1.1 ความดันเลือดสูงคืออะไร?

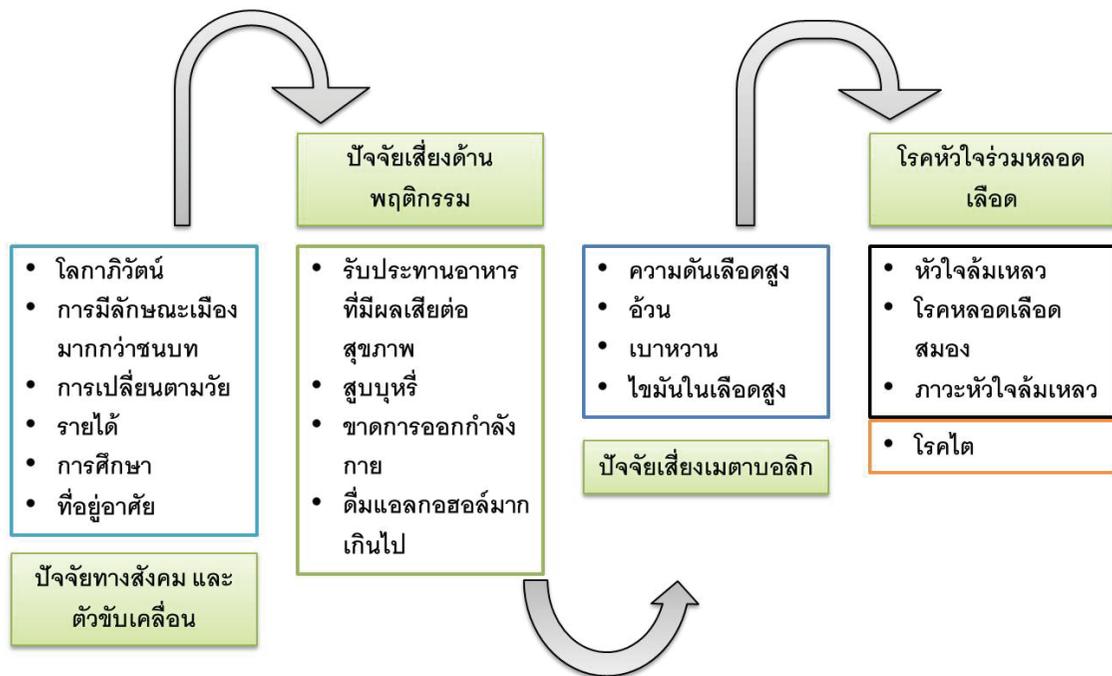
ความดันเลือดจะวัดในหน่วยมิลลิเมตรปรอท (มม.ปรอท) โดยรายงานเป็น 2 ค่า เช่น 120/80 มม.ปรอท โดยค่าแรก (ค่าที่สูงกว่า) เป็นค่าความดันเลือดขณะหัวใจบีบตัว ค่าที่สอง (ค่าที่ต่ำกว่า) เป็นค่าความดันเลือดขณะหัวใจคลายตัว ค่าความดันปกติในผู้ใหญ่มีค่าน้อยกว่า 120/80 มม.ปรอท ผู้ที่อยู่ในภาวะความดันเลือดสูงคือผู้ที่มีความดันเลือดขณะหัวใจบีบตัว > 140 มม.ปรอท และ/หรือมีความดันเลือดขณะหัวใจคลายตัว > 90 มม.ปรอท อาจแบ่งกลุ่มย่อยของความดันเลือดสูงได้เป็น 2 ระยะ คือ ความดันเลือดสูงระยะที่ 1 (stage 1) คือ มีความดันเลือดช่วงหัวใจบีบตัว (systolic blood pressure) อยู่ระหว่าง 140-159 มม.ปรอท หรือมีความดันเลือดช่วงหัวใจคลาย (diastolic blood pressure) 90-99 มม.ปรอท ส่วนความดันเลือดสูงระยะที่ 2 (stage 2) คือ มีความดันเลือดช่วงหัวใจบีบตัว > 160 มม.ปรอท หรือมีความดันเลือดช่วงหัวใจคลายตัว > 100 มม.ปรอท สำหรับผู้ที่มีความดันเลือดขณะหัวใจบีบตัวอยู่ระหว่าง 120-139 มม.ปรอท หรือมีความดันเลือดช่วงหัวใจคลายอยู่ระหว่าง 80-89 มม.ปรอท เรียกว่า อยู่ในภาวะ “ก่อนความดันเลือดสูง” (prehypertension) ซึ่งคนในกลุ่มนี้สามารถใช้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เพื่อควบคุมความดันโดยไม่ต้องใช้ยา เพื่อป้องกันการก้าวสู่ภาวะความดันเลือดสูงได้ (ดูเนื้อหาในส่วนต่อไปเรื่อง “การควบคุมความดันเลือด” และในบทที่ 6)

1.2 สาเหตุของความดันเลือดสูง

1) **ความดันเลือดสูงปฐมภูมิ** ประมาณ 95% ของผู้ที่มีความดันเลือดสูงส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มนี้บางครั้งเรียก ความดันเลือดสูงไม่รู้สาเหตุ (essential hypertension) เนื่องจากยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัดของการเกิดความดันเลือดสูง ความดันเลือดสูงอาจเกิดจากปัจจัยทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม และจากอายุที่สูงขึ้นซึ่งจะทำให้มีสภาวะท่อหลอดเลือดแดงแข็งซึ่งลักษณะนี้จะเป็นความดันสูงเลือดแยก คือ มีความดันเลือดขณะหัวใจบีบตัวสูง (systolic hypertension) แต่ความดันเลือดขณะหัวใจคลายปกติ เป็นลักษณะที่พบได้บ่อยในผู้สูงอายุ

ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดความดันเลือดสูงแบบปฐมภูมิมียังต่อไปนี้

● **มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดความดันเลือดสูง** (รูป 1-1) ได้แก่ การรับประทานอาหารที่มีองค์ประกอบของเกลือและไขมันสูง และรับประทานผักผลไม้ไม่เพียงพอ, ดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ, ขาดการออกกำลังกาย, บริหารความเครียดได้ไม่ดี

รูป 1-1 ปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดความดันเลือดสูงและภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ (ดัดแปลงจาก WHO, 2013)

● ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมเป็นตัวกำหนดสภาวะสุขภาพ ได้แก่ รายได้ การศึกษา และที่อยู่อาศัย สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบทางลบต่อความเสี่ยงทางพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การเกิดความดันเลือดสูง ตัวอย่างเช่น การตกงาน หรือความกลัวการว่างงานอาจเพิ่มระดับความเครียดแล้วส่งผลกระทบต่อความดันเลือด สภาวะความเป็นอยู่และสภาพการทำงานอาจมีผลต่อความเร่งด่วนในการตรวจวินิจฉัยซึ่งจะนำไปสู่การรักษาอย่างทันที่ (และป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ) สภาพสังคมที่มีการพัฒนาไปสู่ความเป็นเมืองมากขึ้นก็มีแนวโน้มที่จะชักนำให้เกิดความดันเลือดสูงมากขึ้น เนื่องจากการรับประทานอาหารที่เตรียมสะดวกรวดเร็ว (fast food), พฤติกรรมนั่งอยู่กับที่, สูบบุหรี่ และการดื่มแอลกอฮอล์มาก